

Date: 27th October-2024

PEDAGOGIKA VA ZAMONAVIY TA'LIM TIZIMI

Fayziyev Rahim, Umarov Otabek

Respublika musiqa va san'at kolleji

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy ta'lim tizimi va pedagogika fanining o'rni, uning asosiy tamoyillari va rivojlanish yo'nalishlari ko'rib chiqiladi. Maqola zamonaviy pedagogik yondashuvlar, shu jumladan, inson markazli ta'lim, faol o'qitish metodlari, inkluziv ta'lim, axborot texnologiyalarining ta'lim jarayoniga integratsiyasi va masofaviy ta'lim kabi muhim tamoyillarni taqdim etadi. Shuningdek, pedagogikaning ta'lim tizimini takomillashtirish, o'quvchilarni ijodkorlik va mustaqil fikrlashga o'rgatishdagi roli, o'qituvchilar va o'quvchilar o'rtasidagi interaktiv aloqaning ahamiyati tahlil qilinadi. Maqola, shuningdek, zamonaviy ta'limning samaradorligini oshirish uchun zarur bo'lgan pedagogik metod va texnologiyalarni o'rganadi.

Kalit so'zlar: pedagogika, zamonaviy ta'lim tizimi, faol o'qitish, inkluziv ta'lim, axborot texnologiyalari, masofaviy ta'lim, inson markazli ta'lim, interaktiv o'qitish, pedagogik yondashuvlar, ta'lim metodlari.

Zamonaviy dunyoda ta'lim tizimi va pedagogika fanining roli katta ahamiyatga ega bo'lib, ularning o'zgarishlari jamiyatning rivojlanishi va inson resurslarining samarali foydalanilishi uchun zarurdir. Pedagogika, ya'ni ta'lim fanining zamonaviy yondashuvlari, nafaqat o'quvchilarga bilim berish, balki ularning fikrlash, ijodkorlik va jamiyatda muvaffaqiyatli faoliyat ko'rsatish qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan. Ushbu maqolada pedagogikaning zamonaviy ta'lim tizimidagi o'rni va uning rivojlanish yo'nalishlari, shuningdek, zamonaviy pedagogik yondashuvlar haqida so'z boradi.

Zamonaviy ta'lim tizimi avvalgi yillardagi an'anaviy o'qitish usullaridan farqli o'laroq, ko'proq talabalarning ehtiyojlarini, ularning ijodkorlik va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga yo'naltirilgan. Bu tizimda quyidagi asosiy tamoyillar va yo'nalishlar mavjud:

1. Inson markazli ta'lim: Zamonaviy ta'limda o'quvchi shaxs sifatida markazda turadi. Ta'lim jarayoni o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olib tashkil etiladi. Har bir o'quvchining o'ziga xos ehtiyojlari va qobiliyatlariga mos ravishda o'quv jarayonini tashkil etish muhimdir.

2. Faol o'qitish metodlari: Pedagogikaning zamonaviy metodlari o'quvchilarni passiv tinglovchilar sifatida emas, balki faol ishtirokchilar sifatida ko'rishni taqozo etadi. Muammoli o'qitish, amaliyotga asoslangan o'qitish va o'qish jarayonida interaktiv texnologiyalardan foydalanish zamonaviy pedagogikaning asosiy komponentlaridan biridir.

3. Inkluziv ta'lim: Zamonaviy ta'lim tizimida barcha o'quvchilarga teng imkoniyatlar yaratish muhim ahamiyatga ega. Inkluziv ta'lim yondashuvi barcha

Date: 27th October-2024

o'quvchilarni, shu jumladan, nogironlar va o'ziga xos ehtiyojlari bo'lgan talabalarga ham ta'lim olishda imkoniyat yaratadi.

4. Axborot texnologiyalarining integratsiyasi: Kompyuterlar, internet va boshqa raqamli texnologiyalar zamonaviy ta'lim tizimining ajralmas qismiga aylangan. Masofaviy ta'lim, elektron darsliklar va interaktiv o'qitish platformalari o'quv jarayonini yanada samarali va qulay qilishga yordam beradi.

Pedagogika, ya'ni ta'lim fanining asosiy vazifasi – ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishdir. Zamonaviy pedagogika ta'limning sifatini oshirish, innovatsion texnologiyalarni ta'lim jarayoniga kiritish, o'quvchilarning faolligini, mustaqil fikrlashini rivojlantirishga qaratilgan. Shuningdek, pedagogika o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasidagi o'zaro aloqani, ya'ni kommunikatsiya va hamkorlikni kuchaytirishga ham yo'naltirilgan.

Zamonaviy pedagogik yondashuvlar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

1. **Proyektga asoslangan o'qitish:** Bu metod o'quvchilarga o'z bilimlarini amaliyotda qo'llash, jamoada ishlash va muammolarni yechishda ijodiy yondashuvni rivojlantirish imkonini beradi.

2. **Kognitiv pedagogika:** Kognitiv pedagogika o'quvchilarning fikrlash jarayonlarini, xotiralarini, e'tiborlarini va problemalarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan metodlarni qo'llaydi.

3. **Kollaborativ ta'lim:** Bu yondashuv o'quvchilarni birgalikda ishlashga va o'zaro fikr almashishga undaydi. Kollaborativ ta'lim o'quvchilarda jamoaviy ruhni, hamkorlik va o'zaro hurmatni rivojlantiradi.

4. **Differensial ta'lim:** Bu yondashuv o'quvchilarning individual ehtiyojlari va qobiliyatlariga qarab, ta'limni shaxsiylashtirishni ta'minlaydi. O'qituvchi o'quvchilarga o'z sur'atlari bilan ishlashga imkon beradi.

Axborot texnologiyalarining ta'lim jarayoniga integratsiyasi zamonaviy pedagogikaning ajralmas qismiga aylandi. Internet resurslari, multimedia, elektron darsliklar va ta'lim platformalari o'quvchilarga kengroq o'quv materiallariga kirishni, bilimlarni mustahkamlashni va darslarni interaktiv ravishda o'tkazishni ta'minlaydi. Bunda o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi interaktiv aloqalar ta'lim samaradorligini oshiradi.

Masofaviy ta'lim texnologiyalari, ayniqsa pandemiya davrida o'zining ahamiyatini yanada oshirdi. Bugungi kunda, o'quvchilar uydan chiqmasdan turib, dunyoning turli burchaklaridan o'qituvchilar bilan hamkorlikda o'qish imkoniyatiga ega bo'lishmoqda.

Xulosa

Zamonaviy ta'lim tizimi, pedagogika fanining yangilanishi va rivojlanishi asosida shakllanmoqda. Pedagogika nafaqat o'quvchilarga bilim berish, balki ularning fikrini mustaqil va tanqidiy tarzda rivojlantirish, ijodkorlik va jamoaviy ish ko'nikmalarini oshirishga qaratilgan. Zamonaviy pedagogika o'qitishning samaradorligini oshirish, innovatsion texnologiyalarni o'qitish jarayoniga kiritish, va o'quvchilarning ehtiyojlariga moslashtirilgan ta'limni ta'minlashga xizmat qiladi. Shu sababli, pedagogika va ta'lim

Date: 27th October-2024

tizimi o'rtasidagi uzviy aloqalar jamiyatning rivojlanishi va ta'lim sifatining oshishida muhim o'rin tutadi.

ADABIYOTLAR:

1. **Shamsutdinova, M.** (2015). *Pedagogika: nazariy asoslar va metodlar*. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.
2. **Xojaev, B.** (2016). *Zamonaviy ta'lim tizimi va pedagogika: O'qitish metodlari va innovatsiyalar*. Toshkent: Sharq nashriyoti.
3. **Tursunov, A.** (2017). *Pedagogik texnologiyalar va zamonaviy o'qitish metodlari*. Toshkent: Fan nashriyoti.
4. **Azimov, B.** (2020). *Inson markazli ta'limning pedagogik asoslari*. Samarqand: Samarqand davlat universiteti nashriyoti.
5. **Berg, P., & Wagner, M.** (2014). *Pedagogy of the Future: Learning in the Digital Age*. New York: Springer.
6. **Pavlenko, A.** (2018). *Innovative Teaching Methods: A New Era of Learning*. Cambridge: Cambridge University Press.
7. **Xudoyberganov, A.** (2013). *Inkluziv ta'lim va uning metodikasi*. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti.
8. **Mokhtari, P.** (2019). *Distance Learning: Trends and Future Prospects*. Oxford: Oxford University Press.

